

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Provincies un mes . . . 0'25 Ptas.
Estranjé un any . . . 6'00
Número corrent . . . 0'05 céntis.
No retornám ets originals.

Direcció y Redacció: Arabi 6-pral.
Buzón: Kiosko, A. Cabrices.- Cort.

DOM CILI DE «ES MASCLE ROS»
EUREKA; CONSEJO DE CIENTO 336
BARCELONA

Anuncis a n'es «FOCH Y FUM»

(Per setmanes y amb variació)
Plana entera (prosa o vers) 100 Ptas.
Id. mitja 60
Id. cuarta part 35
Versos de 10 retxes, décima 2
Id. de 5 id. quintilla 1
Amb prosa CINCH centims per paraula

(Tirada: 4000 exemplars)

Setmanari bilingüe inimich de ses penes y amich d'es bon humó

Una entrevista amb'en Marieta

Dimecres vatx rebre es sigüent telegrama:
«Llegaré mañana esperamé al Muelle me cuida-
rá tu amigo March — Nicolau Marieta»
Y aré! (Vatx exclamá jo.) En Nicolau Marieta
ve a Barcelona y cuidará d'ell en March. Altra cosa
no li faltava a n'es millonari que tirarsé a n'aquest
malvici.
Dijous dematinet, som a n'es Moll y abans d'a-
tracá el «Rey Jaume I» ja sent una veu afeminada
que crida:
— ¡Mascle Ros!
Era en Marieta qui plorant com una Magdalena
ma saludava, però a n'es seu compañoero de viatge
no el veyá ni blanch ni negre. Pósen plaixa y salta
en Nicolau.
— ¿Com ta va per aquí? ¿Que estás de gras! Que
et trop de guapo! Que simpátich!
— No cridis que es simpátich, guapos y encorse-
rats, son perseguits per sa policia.
— Contém cosas gitano.
— ¿Y Don Juan ahont es?
— ¿Quin Juan?
— Es teu compañoero de viatge, es meu ve-hinat,
en Verga, en March homo...
— ¡Ca! Basta sa pocavergoñada que ha fieta en
tu, per no poderlo veure may mes ni en pintura.
— ¿No hém deyes en so telegrama que t'acom-
pañava en March?
— ¡No homo! En March es camaré, aquell que
ja no sa fa sa clenxa.
— ¡Ah fosca! Es camaré de primera que sen ipre-
riu, ja el conech, el tench convidad avuy a me njá
buñols de «Can Morro» que m'envia sa madona per
conducta d'en Tomeu es Guapo electricista, fets de
sa Morena y embolicats de sa Rossa.
— Aquesta Rossa ta mata es porch en divenres.
Ma pareix que ma faltes
— Dignés, ¿y com t'ha tractat en March?
— Molt bé, tota s'anit venia. — D. Nicolau ¿que
desitja res? — Algo bó p'es meretj. — ¿Vol un poch de
café en llet? — Es café m'ataca es virvis. — ¿La vol
totassola, D. Nicolau? — Preferesch una grasiosa. —
Enseguida D. Nicolau. — Duismé una ribella també.
— ¿Que ha de pendre baños d'asiento? — No, es per
si ma puja un colominet fet en salseta y patatetes
que vatx menjá ahi vespre. Tota sa nit m'ha servit
milló que una monja de la Caridad y tant agrahit
he quedat d'ell, que li he promés un corte molt bo
que tench de traje.
— ¿Que li has pres mida?
— A jo hem basta pegá una uyada, tench mes
pipella que en Cosialls es sastre, pero ara resulta
que n'Andreu es cambre també vol fersen uns cal-
sóns y jo li he contestat que li faré es regalo, en sa
condició de que ha de fé tot lo que jo fassa.
— ¿Y ell que t'ha contestat?
— Jo no heu sé d'ell, m'ho han dit ses cambre-
res de primera, pero jo en dones no hey vuy re s,
¿saps? y he deixat recado, que si acepta, vengui a
s'Hotel Peninsular que jo reb tot dia y a tot'h'ora,
no som com ses cotchinangas famellas que t'arien
una dotsena de Festas Nacionals cada any.
— ¿Y ta pareix que vendrá?
— Si vé, dirá óli m'hi ha caigut.

Y n'Andreu mou saragata
diguient que vol es calson.
Per dins bordo es cap sa grata
y en sos polvos de patata
s'está empolvant es... cumpliments.
CAP VERJO

Chiringuito (Barcelona) - Octubre - 1919

D'INCA

Anit, 2 Octubre nostros administradós. munici-
pals están ocupats en saludos de cortesia, banque-
tes a tutti árren y altres quehaceres consemblants
en motiu de s'arribada d'una columna d'Artilleria.
Deixen de celebrar sesió y los asiduos concurrents
quedám chasqueados.
Sa deva amb'insistenci aquets dies passats que
anit deixarien de asisti a sa sesió tots es señós con-
cejals y en tal cas es Batle sa veuria precisat a
prenda medidas riguroses ¿será certa actitud tan
denigrant y perjudicial p'ets interesos comunals en
ses actuals circunstancias que atravessám?
Sa caixa, segóns de públich sa diu está sense
una pesseta, mos trobám a Octubre y no está con-
feccionat es reparto vecinal per utilidats, aprovada
sa millora de sou a n'ets empleats d'es municipi,
pendents d'efectuá un sin número de pagos a altres
tants d'acreadós que de rabi fan salivera pa sa boca
y tenim compromisos a granel contrets per nostro
Consistori per suma considerable de pessetes.
Es posible continuá aquest estat de cosas sense
qu'ets inqueros protestém energicament? No... No
y mes No.
A protestá d'aquest incalificable procediment
venim obligats tots es bons inqueros y cas de qu'es
damés fassen es mut protest jo.

Barbó y Barbé inquero.

Nota llarga: La setmana qui vé parlarém un
poch cla y llampant de sa desaparició d'un ca de
cassa, hallazgo de la victima y premi a quien pueda
descubrir al victimario o victimarios, si los hubiera.
¿Estám entesos?
Venguen detectives ja que es premi valdrá la
pena y el descubridor será declarat defensor de sa
moral y de sa salubridad d'Inca, tota vegada que,
adamés de sa perduda d'es Ca hey ha s'agrayant
d'havé tirada a perda s'aigo de sa Font Veya.

¡Eureka!

Inqueros, crida victori. Avuy día 3 Octubre
1919 será dia de fecha memorable.
Indultats per nostro Monarca (Q. D. G.) tenim
altra vegada entre noltros, gosant de santa lliber-
tat, a los cinch individuos obrés que foren condem-
nats per un tribunal militar y actualment sufrien
sa condemna imposada a sa presó de Palma ahont
varen essé conduits a pié y con grilletes. Inca sem-
ble un dia de festa majó. Hey ha goix y regocijo.
Sian benvençuts, ja que així heu desitja es
Barbó Inquero.
Salut, forsa y no desmay vóstro entusiasma de
un tió ja que Inca en massa vos admira. Vendrán
dit es millós
¡Viva el 3 de Octubre
LLORENS BELTRÁN.
Inca 3-10-1919.

De Manacoó

«Es casament d'un Don Fulano amb'una Fu-
lana.»
Versificat p'en Mitja-Bota que sa veritat din
tota.

Prolech

M'he proposat, amich lectó, contarté una histo-
rieta d'aquella gran niteta que es casa amb'un se-
ñó domiciliat per Cas Cós viudo, y té dos infants
desmostratmós per instant essé noble y bondedós.
Domés puch per avuy posarté amb'antecedents ja
que anirém per moments aclarint aquest embuy...
Per aixó ta vatx a nerrá aquesta célebre historieta
(Contaré d'esquerra a dreta lo que un poblé en
contá) lectó si hem vols escoltá obri molt s'oreya
dreta. Més antes de comensá convé estignes al co-
rrent d'es personatjes que intent en tota evidenci
pintá. Tampoch estaria mal exposarté s'argument
y mes així deligent pots segui es cala-portal.
Sa tracta de tres edats, un de vey y un mit-
jansé, una tendra que sa té per una de ses beldats.
De tresca uns tauladas a altes hores de sa nit de
no sé més quin bollit que agrada moltes vegades
De que es vey está furjós y es mitjansé enganat. ¡Y

tot per causa un forat que l'ensumaren tot dos! De
que si un d'ells es loco y si ella está enmetginada y
correns descambuixada diu que té pó a n'es loco Y
altres herber que sebrá es lectó que ma seguesqui
y en molt de cuidado pesqui es número que seguirá.

Mitja-Bota.

NOTA: Es primé y segón episodi de aquesta
gran serie se titulen: «Es primers amors» y «Un vey
traidó». Tot anirá sa próxima setmana, com igual-
ment uns cuants couplets que tench perque los can-
ti es poble en masa.

A corrensos cap allá

Cine

- Mado Pepa, ¿ahont anau?
-No m'entretenga señora.
-¿Com dimonis tant frissáu?
-No sap vosté que en Suan
deixa entrá a La Protectora?

Cine

Equivocació

La setmana passada, es nostro caixista que
s'havia barayat en so sogra, que nom JUAN, en-
lloch de posarnos LLORENS a s'article de fondo,
mos posá JUAN. Valga sa rectificació y dispensem-
ley per aquesta vegada ja que mos ha promés de
que no hey tornaré pus.

Entrevistas en so desterrat

D. Sebastiá Cosialls sastre que lo mateix táya
sayos que táya un'altra cosa (menos pins a n'es
monte, D. Bartomeu Sastre (a) s'Embustero ex-mu-
nicipal enrevanat que encara idem, D. Nicolau Ma-
rieta que vengué a vendre randa y galó no havent
pogut fe negoci, D. Bartomeu Pons s'electricista
que ma dugué buñols de «Can Morro» (ben arribat
sia), el Señor Llambias missé jove, el Señor Alonso
pare putatiu de s'«Asistencia Palmesana», D. Pep
Torrilla (a) Riaya y sa seua señora que ma dugue-
ren un pollastre (ben vengut y que no sia es darré)
el señor Llabrés d'es Triquet futur metje que curará
malalts y emmalaltirá bons desitjant teni salud y
feyna y el Señor Valent petit; jermá d'es seu jermá
gran.

Eu buñols de «Can Morro»

Per conducte d'en Tomeu es Guapo o sia s'elec-
tricista, vatx rebre un paquet de buñols foradats
fets de sa Morena y embolicats de sa Rossa.
Erem devés 15 o 16 buñolofils que qui mes qui
menos per un buñol y un forat anirien a presili y
tants ni havia que no los mos poguerem acabá.
Son just de pasta real
es buñolets de Can Morro
y com que may vos fan mal
los pahiu sense socorro.

¿Vols menjá be y barato?

La Estrella

-Si es que vulgan engueixa
y fer fe a sa panxa bonda
t'has de procurá una fonda
hont ta donin bon menjá
Si es que la vulguis trobá
a que ti acompañi vols
La Estrella es pinten totsols
ja que tenen bon cuiné.
Está a n'es mateix carré
de Can Morro d'es buñols.

La Estrella

Estich apurada

—M'hen vatx a veure es calsat que per mascles y famellas ta ven sa tenda **Estarellas** en molta comoditat. M'han dit que es tan reforsat s'inimitable trebay que hey vatx per ferné un ensay ja que si es ve lo que escriuen, lo que pregonen y diuen es que no s'espeña may.

Colòn 68

Colòn 68

S'altra setmana, qu'el convidaren a po y botifarró, tocant a botifarró per barba, no conformant-se en so seu, n'escamotea quatre donant per escusa que com a caseua menjaven molta fava parada aquest ingredient necessita sustanci negra.

Proposa y arma convites de buñols coincidint amb aquells dies que ha de sopá de pancuit motivat es que los sa menji d'en sis en sis y no deixi ni es forats p'es caus.

Y per no segui sa llista vos dirém d'un modo breu que te una gana tant trista que un dia sa farà seu un fosal mes gros que un llen, que guarda un *naturalista*.

En Nicolau.

Una d'Artá

A n'es carré Nou hey ha una famella rossa que val un mon y quant fe festa li ferén una serenata de piñol vermey, es afectada de perfumeria y per tal motiu te xiflat un farrerret estufat sense plomes.

Aquest jove estufat es molt tenre y ni menos ni mes resulta un *pájaro pasajero* y no té coratje suficient per posarsé a n'es peus de *Belen* y dirli:

Aqui tens ajonayat es qui per tu pert sa closca perque me guardes sa rosca d'es meu pern ben conservat.

En so mocadó a n'es coll representa sa xifadurra que du però es paya morta perque ella necessita un bon xubasquero ara qui vé s'ivern.

Cuant venga a festetjá li has de doná un balan-si perque assegut a demunt es portal fa pell de gallina.

Pinxo.

De Sa Pobla

La setmana passada tocá a sa Central d'Alcudi pero aquesta és, pa sa que sa te projectada y s'ha de anomená *Poblera*.

Segóns indicis que m'han arribats a ses oreyes, y que per tractarsé de qui m'ho ha contat no crech que sia ninguna bola, poch ha faltat perque dita Compañia haja hagut de pagá un bon grapat de mils duros mes pa ses màquines, de comprarlés a una casa o comprarlés a s'altra.

Jo no diré de qu'hey haja gat amagat pero segóns baix de quin punt de vista heu mirám algo mos dona a sospitá *la cosa*. Per avuy deixámho está y aném a s'asunto.

A sa reunió que tengué lloch esmitx de sa Plassa pública per tractá de dita Societat foren varios ets oradós que mos deixaren senti ses seues opinions y tots ells digueren que sa nova Central havia d'essé d'es *poblés* y p'es *poblés* però, desde luego, de no cubriresé es capital necessari hey havia un señó catalá (cuyo señó era a n'aquí sa volien comprá ses màquines) qu'hey aportaria deu mil duros d'accións.

Ja diu es ditxo: *Catalá, si no la t'ha feta, l'et farà*, y per lo tant aquest bon señó no s'ha de creura venirmós a rifá a canostrá, pues es poblés ja n'estám algo nafrats de gent forastero y es hora que ni tantols mos hi mesclém, perque per mostra sols basta un botó y de no recordau es fet d'es Corneta, s'asunto d'una grossa personalitat y veureu com tenim motiu de sobra per quant sentiguem parla en llengo forastera mos tapém ses oreyes y diguem: *Váyase con la música a otra parte*.

Dobbés de sobres hey ha a Sa Pobla per comprarlé y de no qu'geu diga en Martin Foch que diu si te prop de mitx milló y no sap que ferlhó. Aixó es un homo franch y humanitari y basta recordeu quant convidá tot es poble a matanses, cosa qu'en Verga a Palma, apesá d'es seus millóns, no ha fet encara.

Per avuy fas punt, ja que algo hem de deixá per la setmanr qui ve Dispensau d'el enfado y amb'el temps ja vos donaré a comprenda fins ahont arriben ses escorratxades, p'es qui no obren be, d'es vostro servidó.

Pay-Pay.

Diumenje, después d'havé dinat, encench un puro valenciá, y pertesch de cap a sa plassa d'es toros acompaiat de varios chauffers y un cabo de municipals.

Arrib a sa plassa y me encuentro puertás cerradas y una gran gervació que deya: ¡Es toreros han tengut pó! Un altra afèja: ¡Es bons son massa grossos! y un tercé certificava que tots tremolaven pitjó que un que cau a dins, la ma y agafa un pop sen-

se capullá. En Torquito está que trina, cridava un que ha fet de mardé honorari y en vista de tot aquest bordell ma present a devant «La Veda» ahont vatx lletji un pletreiro que contava que per po d'es temps sa becerrada no sa feya.

Mir es temps de prim conta y exclám piadosament: No hi ha res de temps, lo qu'hey ha es po de que no hi hagués alló de di: ¡Estám cansats de pillos, set pessetes!

Si aquesta va essé sa cuestió prest sortirém d'es duptes pues mos convenserém diumenje de si la cosa era po o *pánico* simplement.

Es Mascle Moreno.

D'es Pont d'Inca

Catalineres: Diumenje sa va fe sa gran bulla que teniu projectada sacrificant una gallina de sis terses que servi per fe una bona paella a n'es simpátich Lluisset la cual va essé devorada per quatre que tenien es barrám ben esmolat. Es vespre s'acabá es tiberi jugant a la pilota encara que sa madona los ho tornás a n'es joch Si voleu menjá paella ja sabeu lo qu'heu de fe. Per informes en Vicens.

Lluís.

NOTA: En Xim fa a sebre que dades ses moltes feines que te no ha pogut publicá res de lo que te en cartera que per cert es molt. Dona paraula que publicarà tot lo que te retengut com és es señóriu d'es Pont d'Inca, sa llaunada que va acabá en banquete (s'autó és en Lluís,) ploquda de jutjes, en vers y per cert que vos agradará molt, com una altra infinidat qu'en te de retengudes y que anirà una a derrera s'altra. Tantsols suplica que posé sa firma a varios escrits que te retenguts com son un que no l'ha entés ni ell ni s'escola d'es Pla de na Tesa. S'Ajuntament va tort, eseriu un. —En Xim ja hu sap massa pero firmau perque ell ja está cansat de mostrá sa cara es temps que voitros l'amagau. ¡Fora pó, que caray! Sa veritat no necessita carabasses per surá.

Anarem, señó directó, a sa revetla d'el Terreno y hem de confesá que va essé molt animada sobretot es ball qu'era de veura en tants de *berberes* o sien es balladós de ses criades.

Lo milló de tot va essé però sa devallada a Palma pues per davés s'Aigo Dolsa, ja no era s'aigo tota sola qu'era dolsa.

Era un carreró seguit de polletes y pollos que aprofitaven de s'interrupció eléctrica y sa *semi-son* de ses veyes.

Hey havia de tot, brassét, cans, riayes, besitos y algún que altra jisco produit per causes completamente desconegudes.

Per final demanam perdó a una joveneta que quedava enderrera en tot intent y per causa nostra no pogué representá una escena d'aquelles de 40 graus baix cero.

Un ánima freda.

A proposit de sa festa d'el Terreno un setmanari catalá diu que va lletji es programa que reper-tien y deya:

«A las diez, gran reparto de tortas.
Vaja una fes, a de preu
y un reparto d'alló bueno.
¡Cualsevol va a n'el Terreno
per tortas allá a les deu!

Es setmanari acaba diguent:
Per aixó ja estám be a Barcelona.

¿Qui dirá lo contrario?

Es sa **Fonda d'el Perú** sa casa mes renombrada y a la cual may cap vegada veis que s'hen queixi ningú, és es puestó mes segú y poréu posá messions que heu fan en condicions perque es parroquia no es queixi y desitjant de que engueixi li fan grosses ses raccións.

Fonda Perú

Juan Sansó

Altra d'Artá

Ja s'ha fet es reparto de consums d'es 19 y mos anoten un déficit el cual crech qu'es motivat a no havé recaudat ets atrasos y si és així es necessari qu'es qui acostumen a pagá sa possin amb'huelga y no paguin fins y tant s'hajen aclarit ets embuis.

Cotorra.

De Buñola (Rebut en so retrás consiguient)

Aquest any sa festa ha resultat bastant freda, Disapte horabaixa, cuant tot estava preparat sa posá a ploure y bona nit s'it colgues. El sen demá demati a les vuit esperavem «La Lira» de Zeu-va que segóns es *porch brama*, volia di, es programa, heu fan molt be, però, *ni por esas*, perque continúa plougent a demunt bañat.

Es decapvespre sobre les quatre sentirem una marcha y va essé sa dita banda que ja havia arri-

bada y assistia a sa processó Acta seguit a ses corregudes falta gent y deim aixó perque ni havia molt poque De *regreso* mos posarem drets esmitx de sa Plassa per escoltá es concert que per cert va essé ho.

Sa comensá es ball amb'un fret qui palava lo cual va essé sa causa de que sa ves desanimat. Sin embargo vaje un aplauso a n'es populá Capó qu'en ses seues cabrioles mos fe riura encara que tenguesem mal de queixal. Sa rematá amb'unes cuantes rodelles y a dormi s'ha dit.

Es dia sigüent tenguerem diana p'es Sauvetjins de tanda pues mos ftsarem que sa barda s'havia convertida en mitja y mos digueren que ets al-tres s'havien fets sauvatjes y partits en direcció a n'es seu poble, segóns uns perque s'empesari volia fe economies, segóns altres perque en so menjá los havien tractats com a cans.

En tot es dia no sentirem ni unes males xeremies fins es capvespre a ses corregudes qu'estaren molt desanimades ahont verem en Porret que corria y sempre arribava a derrera perque feya po a n'es de devant y acte seguit *coyconcert* a sa plassa pa sa mitja banda que demostrá o be qu'es musichs no havien dinat o be que no creien cobrá. Es ball va essé mes fret qu'es d'es vespre anterior y va cloura sa revetla *la gran diosa de la Jota* n'Aynons y el Sen Tomeu Chinque que, apesá d'es molts anys que te hen fe de primera. Mos descuidavem de di que fochs n'on verem cap.

Reasumiendo: Aigo, vent, sol, fanch, pols, murta, fochs (poquets) carreres, *coyconcert* y *zhay quien de mas?*

Y qui te res que di de mestre Xesch d'es Sans que l'hey digui que jo no l'hey vuy di.

Tola.

Fruita d'el temps

Temps de figas, de buñols ensaimades, robiols, de dulces per tots es caires y res com es caragols que fá en **Juan de Bons Ayres**.

Bons Ayres

Bons Ayres

D'Establiments

De sa punta de C'an Perons telefonen qu'en Corme va fe un paperillo a una bona fanella perque sa fia d'en Tianet de ses nines li donaya par-ral. Per lo tant li donám aquest petit avis perque vaja alerta.

De Felanitx

Ramón: Tu que festetjes a Ses Timbes. ¿Ma vols di perqu'és que no ta volen da cadira y seus a sa pared?

¿Ma vols di perqu'és que a n'es carré Majó ta fe aquell *mal hecho* sa teua *presunta novia*?

Ramón, jo t'aconsey que si no ta volen da cadira que no hi tornis o que t'hen dugues una de ca-teua y en cuant a lo de dins es balls procura cami-ná mes dret o sinó...

Un pelete.

Cuatro joves de Felanitx y Porto-Colon sa casarien amb'una nina que fos grandeta y en bons millons (vulgo, llimonetes.)

Els son de bona presenci, serios y mes lliberals que un serque-pous. Sa seua amabilitat sa garan-tisa.

Dirijiuvs a n'es corresponsal de Foch y Fum.

Telegrama urgent (De Felanitx)

Patrón sin barca manipula fusta larga tinie-blas callejones, cuchicheos y escapatorias. Si no arregla, datos el otro número.

Agencia Humorista.

Pintó d'el día y de la nit

En Tomeu Gay es pintó trebayant es el dimoni y si voléu trobarlo anáu y demanau lo per sa Plassa Sant Antoni.

Pintó

Pintó

Es notable mestre Don Rufino Carpena Montesinos, un homo que te una iniciativa que no li cap dins es cos y una *tenacidad* a prova de bomba mos ha regalat un prospecta demostratiu de sa gran obra que prepara, fruit de molts d'anys d'estudi que sa titula: «Poblados Modernos»

Felicitám aquest apostol modern encara que tenim po de que sa seua ven sia *vox clamanti in deserto* ja que aquí lo util no prospera.

¡Fos fe política menuda!

Aviat sa publicarà s'interesant monólech Sa huelga de ses Pentinadores.

Imp. de A. Rotger.